

Брацка М.

ЗВІТ ПРО РОБОТУ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ «ПОЛЬСЬКА Й УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРИ. РИТМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ (XIX – XX – XXI СТОЛІТТЯ)»

22-24 листопада 2023 року на базі Варшавського університету (Республіка Польща) відбулася Міжнародна наукова конференція «Польська й українська літератури. Ритми модернізації (XIX – XX – XXI століття)», організована співробітниками Інституту польської літератури, зокрема лабораторії модернізму в Центральній-Східній Європі, лабораторії контекстуальних досліджень і літературознавчих транслатологічних студій та лабораторії оказіональної і прикладної літератури, факультету полоністики Варшавського університету. Співорганізаторами конференції були Полоністичний науково-інформаційний центр імені Ігоря Менька Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка та кафедра полоністики Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Згідно із задумом організаторів конференції її учасники мали поміркувати над перебігом процесів, пов'язаних із сучасністю, які знайшли відображення у польській та українській літературі, а також над змінами у польсько-українських та українсько-польських взаєминах і культурному трансфері. У конференції взяли участь представники кільканадцяти закладів вищої освіти та наукових установ, зокрема польських: Варшавського університету, Вроцлавського університету, Ягеллонського університету в Кракові; українських: Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Інституту Івана Франка Національної академії наук України, Національного університету «Львівська політехніка», Львівського національного університету імені Івана Франка, Київського університету імені Бо-

риса Грінченка, Українського католицького університету, Українського ПЕНу, Харківського історико-філологічного товариства, Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, Харківського національного університету імені Василя Каразіна, Криворізького державного педагогічного університету; а також Стенфордського університету (США) та Центру гуманітарних досліджень Угорської академії наук.

Запропоновані учасниками конференції доповіді тематично охопили різноманітні аспекти українсько-польських літературознавчих та культурологічних взаємин. Працювали такі секції: «Стежками ХІХ століття», «Пам'ять та ідентичність», «На шляху критичної новочасності», «Ритми війни», «Ритми сучасності», на кожній з яких були обмірковані явища та прояви явищ, які досі залишалися поза увагою дослідників. Зокрема, обговорювалися питання модернізаційних процесів у суспільній структурі та культурному розвитку українського народу ХІХ ст., феномен фольклорного українського тексту («Їхав козак за Дунай») та його перекладів європейськими мовами, модерністські дискурси творчості Наталії Кобринської, Ольги Кобилянської, творчі інтенції Івана Франка та питання ідентичності митця Олекси Новаківського. Багато думок для роздумів з'явилося після обговорення доповідей, що торкалися проблеми української ідентичності ХХ-ХХІ століть, зокрема культурної, у творчості письменників 20-30-х років ХХ ст. та сучасних – Каті Петровської, Остапа Сливинського, Ії Ківи, Володимира Рафеєнка, а також у новітній українській драматургії. Привертали увагу доповіді компаративістичного характеру, базовані на модернізаційних аспектах українсько-польських взаємин митців: Богдана-Ігоря Антонича – Бруно Шульца –Дебори Фогель, Євгена Маланюка – Юзефа Лободовського, Єжи Стемповського – Миколи Зерова. Не забракло доповіді про переклади поезії Ярослава Івашкевича, Казімежа Вежинського, Казімежа Глінського, Казімери Іллаковичувни, Зузанни Гінчанки українською мовою. Новітнім підходом прочитання творчості відзначилися доповіді про Єжи Стемповського та Віктора Петрова. Травматичними у сприйнятті й водночас конструктивними, адже сприяли проговоренню травми,

були доповіді останнього дня конференції, що порушували тематику нинішньої російської агресії в Україну. Війна постала в різних іпостасях сприйняття українськими та польським поетами і письменниками. Важливим для осмислення українсько-польських взаємин став досвід візуалізації трагічних сторінок нашої спільної історії в сучасному польському художньому репортажі. Підсумовуючи, варто наголосити, що література війни в Україні вже настільки різноманітна і багата, що літературознавці здійснюють спроби узагальнення художніх стратегій опису травматичного воєнного досвіду.

Під час роботи конференції відбулася низка супровідних заходів. Плідною стала розмова – дискусія з відомим українським полоністом, академіком НАН України, професором Ростиславом Радишевським про сучасні підходи до написання історії літератури, зокрема історії польської літератури крізь призму сприйняття українського вченого. Ростислав Радишевський є автором «Нарисів історії польської літератури» – єдиної в Україні синтетичної праці, що стала підсумком його багаторічних досліджень історії польської літератури від давнини до сучасності. У рамках конференції відбулася зустріч з Яцеком Подсядло – поетом, перекладачем поезії Василя Стуса та українських воєнних віршів. Далі розмова торкнулася постаті Бруно Шульца, про якого натхненно розповідала Віра Меньок – дослідниця літератури та перекладачка, яка опікується Музеєм Кімнатою Бруно Шульца та організовує Міжнародний Фестиваль Бруно Шульца у Дрогобичі. Матеріали фестивалю та інші розвідки про Бруно Шульца були опубліковані в часописі «Контексти», про що нагадав головний редактор Збігнєв Бенедиктович. Музичний супровід до розмов про українсько-польські взаємини дав Володимир Іванець – мультиінструменталіст зі Львова. Надихаючою була зустріч останнього дня конференції з відомими перекладачами української та польської поезії – Богданом Задурою, Наталією Бельченко та Анетою Камінською.

Підсумком роботи Міжнародної наукової конференції «Польська й українська літератури. Ритми модернізації (XIX – XX – XXI століття)» має стати колективна монографія українських і польських дослідників.